

Kommunstyrelsens arbetsutskott

OBS! Endast förslag!

Yttrande angående SKB:s samråd 2014-02-01 gällande utbyggnad av SFR.

Inledning

SKB erhöll i juni 1983 regeringens tillstånd att anlägga och driva en anläggning, SFR, för slutlig förvaring av kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall.

Det svenska kärnavfallsprogrammet har utvecklats över tid och sedan starten av SFR har ett par reaktorer ställts av i Barsebäck och rivningsplaner för samtliga kärnkraftverk som omfattas av det svenska programmet har tagits fram.

SKB har med anledning av detta identifierat ett behov av att slutförvara rivningsavfall från avställda kärnkraftverk och föreslår en utbyggnation av SFR. Det befintliga SFR rymmer cirka 60 000 kubikmeter, m³, avfall. Utbyggnaden planeras att rymma cirka 130 000 m³, varav 2 600 m³ kommer upptas av långlivat avfall som ska mellanlagras.

Innan en eventuell utbyggnad av SFR kan ske behöver SKB ta fram underlag för miljökonsekvensbeskrivning, hålla samråd, göra säkerhetsanalys, projektera etc. Hela anläggningen, inklusive den befintliga som finns i Forsmark, ska prövas enligt dagens miljölagstiftning.

SKB har tidigare anordnat samråd på vilka kommunen deltagit och lämnat synpunkter, kommunstyrelsens sammanträde 2010-11-16, §235, kommunstyrelsens arbetsutskott 2011-12-13, §503, samt kommunstyrelsens sammanträde 2013-01-22, § 15.

Sedan det senaste samrådsmötet har kommunen också tagit del av SKB:s forskning, utveckling och demonstrationsprogram, Fud 2013, vilket har väckt en del frågor som kommunen anser bör hanteras i ansökan.

Representanter från Östhammars kommuns slutförvarsorganisation deltog vid SKB:s öppna samråd i Östhammar 1 februari 2014. Kommunen har även tagit del av det material som presenterades som underlagsmaterial till samrådet och vill därför framföra följande synpunkter.

Förslag till yttrande

Kommunen noterar att det är kort tid mellan samrådet och planerad tidpunkt för inlämning av ansökan. Kommunen förutsätter att synpunkter från samrådet kommer att tas med i ansökan.

Vägledande process

SKB kommer att ansöka om att bygga ut SFR på grund av det avfall som uppstår vid rivningar av befintliga kärnkraftverk. Situationen med platsbrist i befintligt slutförvar kan komma att upprepa sig i det slutförvar för använt kärnbränsle som nu prövas av domstol och myndighet, om de reaktorer som finns idag ersätts med nya. Avfallsmängden blir då avsevärt mycket större än de 12 000 ton använt kärnbränsle som nu ligger till grund för SKB:s ansökan som lämnades in för prövning mars 2011. Östhammars kommun ser därför processen kring utbyggnaden av SFR som vägledande över hur en process kring en eventuell utbyggnad av slutförvar för använt kärnbränsle kan komma att gå till.

I regeringsbeslutet enligt 136 a § byggnadslagen över den befintliga SFR-anläggningen (dnr 1 F1 1 999/82) daterat till den 22 juni 1983, står att för en eventuell utbyggnation av förvaret med SFR-2 och SFR-3 krävs en ny prövning enligt 136 a § byggnadslagen. En utbyggnation skulle då innebära att kommunen måste tillstyrka anläggningen för att regeringen ska kunna meddela tillåtlighet. Vidare angav kommunen som ett villkor för tillstyrkande av verksamheten att en eventuell utbyggnad av förvaret skulle innebära kommunalt veto.

Kommunen delar SKB:s uppfattning att prövningen ska ske enligt nu gällande lagstiftning men önskar ett förtydligande från SKB om rättsverkan av tidigare tillstånds villkor, särskilt som man anser att den nu aktuella prövningen inte gäller ny verksamhet.

Avsnitt 3 i underlaget behandlar avfallstyper som ska omhändertas. *Kommunen anser att det är viktigt att ansökan tydligt redovisar vilka avfallstyper som ska slutförvaras och mellanlagras i anläggningen samt eventuella osäkerheter rörande innehållet av till exempel kol-14. Det är viktigt att en sådan redovisning också redogör för avfall från industri, sjukvård och forskning.*

I samrådsunderlaget anges under 4.6.3 att de samhällseliga krav på en skyndsam rivning av Barsebäck har lett till att SKB valt att omhänderta reaktortankarna hela. Vidare noterar kommunen att SKB valt att inte ta fram en preliminär MKB med hänvisning till tidsbrist.

Östhammars kommun anser inte önskemål om en skyndsam rivning av kärnkraftverken vid Barsebäck legitimerar en stressad process eller ett sämre omhändertagande av avfallet.

SKB planerar att mellanlagra delar av det långlivade medelaktiva avfall som senare ska deponeras i SFL. Det är av betydelse för kommunen att SFR inte förvandlas till ett permanent mellanlager utan möjlighet till förslutning. *Ansökan*

om att bygga ut SFR bör innehålla en tidplan för hantering av det mellanlagrade avfallet samt alternativa tidplaner vid händelse av exempelvis ytterligare förlängning av drifttiden för SFR. Kommunen anser att SKB ska klargöra hur lång tid ett mellanlager kan anses vara just ett mellanlager ur juridiskt perspektiv innan det kan anses vara ett permanent slutförvar med möjlighet till förslutning.

Lokala förutsättningar

Östhammars kommun anser att SKB i ansökan tydligt bör argumentera för hur lokaliseringen av utbyggnaden och detaljutformningen av ovanjordsanläggningen innebär minsta intrång för människors hälsa och miljö med hänsyn till behovet av utfyllnad av vattenområde. Beskrivningen bör bemöta den tidigare framförda kritiken, bland annat i SSM:s yttrande över Fud 2010 och SKI:s yttrande i samband med prövningen för befintligt SFR 1982-83, mot platsvalsprocessen.

Eventuella kumulativa psykiska olägenheter i form av oro för olyckor, både radiologiska och konventionella, exempelvis trafikolyckor vid tätbebyggda områden utmed riksväg 76, bör beskrivas inom ramen för MKB:n.

BAT (Best Available Technology)

En eventuell utbyggnad av SFR påminner mycket i sin konstruktion om befintligt SFR.

Ansökan bör innehålla en redovisning av vilka förändringar som skett över tid både när det gäller avfallstyper, konditioneringsmetoder och konstruktionsförutsättningar i själva förvaret för att kunna göra en bedömning av BAT i hela systemet. Redovisningen bör också innehålla argument rörande avvägningar mellan tid och kostnader för olika val.

I Fud 2013 redovisas att inläckande grundvatten resulterat i förhöjda kloridhalter i konstruktionsbetongen samt genomgående sprickor upptäcks i BMA. Dessutom har kontaminerat vatten påträffats i betongsilon. *Ansökan bör redovisa vilka åtgärder SKB vidtagit på grund av detta.*

Den tillkommande nedfartsrampen ska göras så stor att skrymmande avfall som t.ex. hela BWR-reakortankar ska vara möjliga att föra ner i förvaret. Med tanke på att Studsvik har mångårig erfarenhet av volymreducering, kompaktering, friklassning och återvinning ställer sig Östhammars kommun frågande till vad som är att anse som bästa möjliga teknik i sammanhanget. En volymreducering, kompaktering, friklassning och eventuell återvinning av otympliga komponenter skulle dessutom överensstämma mer med hushållnings- och kretsloppsprinciperna.

SKB bör motivera val av konditionering av avfallet med hänsyn till de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken samt strålskyddslagens krav på tillämpning av ALARA-principen, "As Low As Reasonably Achievable".

På sidan 11 i underlaget anges att det i huvudsak kommer råda deponeringsstopp under byggskedet. Kommunen har tidigare uppfattat möjligheten till fortsatt drift under byggskedet som en anledning till att SKB vill skapa en ny tunnel istället

för upprymning av befintlig nedfart. *Ansökan bör redogöra för alternativ till ny nedfart och konsekvenser av dessa samt motivering för valt alternativ.*

Under avsnitt 4.5.10 anges några energianvändande processer i verksamheten. *Kommunen förutsätter att det i ansökan kommer beskrivas hur uppvärmning och annan energiförsörjning kommer ske.*

Delar av det kortlivade lågaktiva avfallet bedöms av SKB gå att deponeras i markförvar istället för i SFR, enligt Fud 2013. *Östhammars kommun förväntar sig att en redovisning av alternativet centralt markförvar/markförvar vid varje kärnkraftverk för dessa typer av avfall presenteras i ansökan.*

Under samrådet den 1 februari 2014 meddelade SKB att alternativa deponeringsmetoder inte kommer att presenteras i ansökan. SKB kommer däremot redovisa en internationell utblick. *Östhammars kommun anser att ansökan bör innehålla en bredare alternativredovisning. Den internationella utblicken bör innehålla en värdering av vilka metoder som är implementerbara i Sverige.*

Vattenhantering

Ansökan bör redovisa hur bergupplaget kommer att tätas i botten för att undvika urlakning av sprängmedelsrester.

Ansökan bör redogöra för hur länshållningsvatten och eventuellt släckvatten ska renas med avseende på olja, partiklar och övergödande ämnen.

Förslutning

Östhammars kommun anser att SKB behöver redovisa vilka miljökonsekvenser som förväntas av förslutningsarbetet samt hur man planerar verksamheten för att minimera dessa. En preliminär avvecklings-, rivningsplan bör ingå i ansökan enligt miljöbalken.

Säkerhetsanalys

Kommunen ser positivt på att det hållits samråd kring den långsiktiga säkerheten och anser att säkerhetsanalysen SR-PSU ska ingå i ansökan enligt miljöbalken.

Bertil Alm

Barbro Andersson Öhrn

Ordförande MKB-gruppen

Ordförande Säkerhetsgruppen

Marie Berggren

Enhetschef